

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว
Academic leadership of administrators of affiliated educational institutions
Sa Kaeo Provincial Administrative Organization

พัชรี พุทธอภัย¹ ประคอง รัศมีแก้ว²

Received : April 21, 2025

Revised : May 3, 2025

Accepted : June 22, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา เป็นผู้บริหารและครู 192 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการสอน และต่ำสุด คือ ด้านการกำหนดพันธกิจ

2) แนวทางภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว มีแนวทาง ดังต่อไปนี้ 1) ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรได้ทำหน้าที่อย่างสุดความสามารถรวมทั้งให้กำลังใจและเป็นแบบอย่างที่ดีตลอดเวลา 2) ผู้บริหารควรศึกษาบริบทของโรงเรียน ความต้องการของชุมชน ความรู้ความสามารถของบุคลากร 3) ผู้บริหารควรมีการนิเทศแบบตรวจเยี่ยมชั้นเรียน พร้อมให้คำแนะนำแก่ครู ตั้งแต่การเตรียมเอกสารต่าง ๆ ไปจนถึงการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน 4) ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูวัดและประเมินผลนักเรียน ตามระเบียบและข้อกำหนดแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ 5) ผู้บริหารควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และให้รางวัลเพื่อเป็นกำลังใจแก่บุคลากร

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

²อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Abstract

This research aims to study 1) academic leadership of educational institution administrators under the Sa Kaeo Provincial Administrative Organization 2) guidelines for developing academic leadership of educational institution administrators under the Sa Kaeo Provincial Administrative Organization. Sample group used for study There are 192 administrators and teachers. The tools used to collect data are Structured questionnaires and interviews Statistics used in data analysis include frequency, mean, standard deviation, and Content analysis

The research results found that

1) Academic leadership of educational institution administrators under the Sa Kaeo Provincial Administrative Organization Overall, the average is at a high level. When considering each aspect, it was found that The highest average was in curriculum management and teaching, followed by teaching supervision, and the lowest was in mission setting.

2) Guidelines for academic leadership of educational institution administrators under the Sa Kaeo Provincial Administrative Organization include the following guidelines: 1) Administrators should support and encourage personnel to perform their duties to the best of their ability. Including giving encouragement and being a good example at all times. 2) Administrators should study the school context. community needs Knowledge and abilities of personnel 3) Administrators should have supervision in the form of classroom visits. Ready to give advice to teachers, from preparing various documents to organizing the atmosphere in the classroom. 4) Administrators should support teachers to measure and evaluate students. According to the regulations and requirements for each learning group. 5) Administrators should support materials and provide rewards to encourage personnel.

Keyword: Academic Leadership

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้าทั้งในปัจจุบันและอนาคตซึ่ง เป็นปัจจัยในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ คุณธรรมของบุคคล สังคม และประเทศชาติ การศึกษาสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่ง ที่ช่วยให้คนได้รับการพัฒนาตนเอง และส่งผลต่อคุณภาพของคน จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีจิตวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง พึ่งตนเองได้ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นกลไกสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยมีหลักการสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ คือ การจัดการศึกษาต้องหลักการว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (มาตรา 24) การจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้เรียนจะต้องมีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และผู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ก็คือ ครูผู้สอน ที่เป็นผู้นำที่ถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นสถานศึกษาที่จะประสบความสำเร็จมักจะมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการนำบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นผู้นำ เป็นผู้สนับสนุน และเป็นผู้นำนวัตกรรมเข้ามาสู่สถานศึกษา และเป็นผู้ผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้ก้าวหน้า โดยเฉพาะในส่วนการจัดการเรียนการสอนนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีความรอบรู้ทางด้านวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมสามารถบริหารปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมวิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น จะก่อให้เกิดสภาพที่เอื้อต่อการทำงานของครู ช่วยทำให้คุณภาพการสอนของครูดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในที่สุด (วิริยฤทธิ์ ชาตะกาญจน์, 2551, น. 59) และ (สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า, 2553, น. 187)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถก่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เนื่องจากภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อขวัญ กำลังใจของผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงาน ด้านการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการบริหาร และขอบข่ายของงานที่รับผิดชอบ ในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดขอบข่าย และภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษาไว้ 4 กลุ่มงาน คือ บริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งในบรรดางานทั้ง 4 กลุ่มงานนั้น การบริหารงานวิชาการ นับว่าเป็นหัวใจหลักของการบริหารงานโรงเรียน ส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานสนับสนุน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ (วีระชาติ วิลาศ, 2550, น. 6) การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหารในการบริหารงานวิชาการ ถ้ามองในด้านกระบวนการดำเนินงานแล้ว ถือเป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่ การกำหนดนโยบายการวางแผนการปรับปรุงการเรียนการสอน และประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, น. 57)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในการจูงใจผู้ร่วมงานให้แสดงออกในทางปฏิบัติถึงความสามารถในการ

บริหารงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดพันธกิจ 2) ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน 3) ด้านการนิเทศการสอน 4) ด้านการติดตามกำกับความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน (เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ, 2560, น. 7-8) ภาวะผู้นำทางวิชาการ จึงนับว่ามีความสำคัญ และจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการเน้นกิจกรรมการเรียนการสอน แกไขการจัดการเรียนการสอนเป็นความสามารถโน้มน้าวใจหรือชี้นำบุคคลในโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจ และตระหนักในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย นำความรู้ทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ กำกับติดตามให้บุคคลทำงานเป็นระบบ แน่แนวประสานงานให้ความสะดวก สร้างความเชื่อมั่น ความนับถือ กำลังใจและความอบอุ่นในการร่วมงาน ดูแลให้ความช่วยเหลือให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (เพ็ญญา พลัฒิม, 2559, น. 14)

ปัญหาของการวิจัยคือ 1) การกำหนดพันธกิจ ผู้บริหารได้กำหนดกรอบเป้าหมายของโรงเรียนจากขอบเขตงานที่รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการค่อนข้างน้อย 2) การจัดการหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษาค่อนข้างน้อย 3) การนิเทศการสอน ผู้บริหารให้คำแนะนำสนับสนุน ช่วยเหลือครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย 4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ผู้บริหารขาดการส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อสรุปผลนักเรียนที่เรียนอ่อนและนักเรียนที่เรียนดี 5) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ผู้บริหารจัดสรรสื่อ ทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้สอนและนักเรียนอย่างเพียงพอ และทันสมัย ค่อนข้างน้อย (รายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ประจำปี 2566, น. 41)

จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้นำที่มีส่วนที่จะส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีส่วนในการพัฒนาประเทศชาติ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว เพื่อให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าประสงค์ คือมุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยมุ่งหวังให้เด็กไทยทุกคน ดี เก่ง มีความสุข เพิ่มทุนทางสังคม ลดปัญหาที่เกิดขึ้น และนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว

สมมติฐานของการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก
2. แนวทางภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว มีพหุแนวทาง

วิธีการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว จำนวน 7 โรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 382 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว จำนวน 7 โรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 192 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้

ตารางเทียบกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 - 610) และการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียน ทั้ง 7 โรงเรียน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว โดยใช้กรอบแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการตามแนวคิดของกรูค (Krug, 1992, p. 430-433) มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งมีภาวะผู้นำทางวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดพันธกิจ 2) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน 3) ด้านการนิเทศการสอน 4) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดพันธกิจ 2) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน 3) ด้านการนิเทศการสอน 4) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

4. ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 2566

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึงนิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว

1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถหรือทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ที่แสดงออกถึงความสามารถในการพัฒนางานด้านวิชาการ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับครู เพื่อให้การเรียนการสอนของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบได้ ในการศึกษาครั้งนี้ จำแนกภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน เป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดพันธกิจ 2) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน 3) ด้านการนิเทศการสอน 4) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

2) สถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว หมายถึง โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 7 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนวัฒนานคร, โรงเรียนบ้านแก้งวิทยา, โรงเรียนเขาฉกรรจ์วิทยาคม, โรงเรียนชนบทแก้ววิทยา, โรงเรียนสิริราชอนุสรณ์, โรงเรียนไทรเดี่ยววิทยา และโรงเรียนทรัพย์สมบูรณ์วิทยาคม

3) ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วย โรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 7 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนชนบทแก้ววิทยา, โรงเรียนบ้านแก้งวิทยา, โรงเรียนเขาฉกรรจ์วิทยาคม, โรงเรียนทรัพย์สมบูรณ์วิทยาคม, โรงเรียนไทรเดี่ยววิทยา, โรงเรียนสิริราชอนุสรณ์ และ โรงเรียนวัฒนานคร

4) ครู หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่ทางด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วย โรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 7 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนชนบทแก้ววิทยา, โรงเรียนบ้านแก้งวิทยา, โรงเรียนเขาฉกรรจ์วิทยาคม, โรงเรียนทรัพย์สมบูรณ์วิทยาคม, โรงเรียนไทรเดี่ยววิทยา, โรงเรียนสิริราชอนุสรณ์ และ โรงเรียนวัฒนานคร

6. กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ตามแนวคิดของกรูค (Krug, 1992, pp. 430-433) ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดพันธกิจ 2) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน 3) ด้านการนิเทศการสอน 4) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดนี้มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. การกำหนดพันธกิจ
2. การจัดการหลักสูตรและการสอน
3. การนิเทศการสอน
4. การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

ที่มา : กรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดของกรูค (Krug, 1992, pp. 430-433)

7. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปร ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

2) ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย

1) ด้านการกำหนดพันธกิจ 2) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน 3) ด้านการนิเทศการสอน 4) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

2.1) การกำหนดพันธกิจ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ให้สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน กำหนดกรอบเป้าหมายของโรงเรียนจากขอบเขตงานที่รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ มีการกำหนดพันธกิจที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา มีเป้าหมายและจุดเน้นที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.2) การจัดการหลักสูตรและการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพ กำหนดเวลาเรียน กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล ออกแบบการสอนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการดูแลส่งเสริมและสนับสนุนการสอนของครู ให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระดับห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการวัดและประเมินผลนักเรียน

2.3) การนิเทศการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่ให้คำแนะนำ ส่งเสริม ช่วยเหลือ สนับสนุน ติดตาม และประเมินผล ของครูในด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแผนการสอนตามหลักสูตรอย่างเป็นระบบ และนำผลการนิเทศมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริมครูให้พัฒนาวิชาชีพในโรงเรียน โดยการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การสอน

2.4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่กำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน นั่นคือ การตรวจสอบคุณภาพของนักเรียน โดยพิจารณาจากผลการประเมิน แบบ

รายงานพัฒนาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขและส่งเสริมเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมให้นักเรียนที่มีผลการเรียนดี และนักเรียนที่มีผลการเรียนที่ต้องปรับปรุงให้ได้รับการพัฒนาตนเองตามศักยภาพ

2.5) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ให้เกิดความสะดวก เอื้ออำนวยต่อครู และนักเรียน เกิดความปลอดภัยในการเรียนรู้ มีสิ่งจูงใจให้นักเรียนเกิดการอยากเรียนรู้ ตกแต่งห้องเรียนและสถานที่ภายในโรงเรียนที่สวยงามเป็นระเบียบ มีสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและทันสมัย การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาให้กับนักเรียน มีการดูแล เอาใจใส่ครู บุคลากร และนักเรียนอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียนผู้ปกครองและชุมชน

8. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบสอบถาม ความคิดเห็น และ 2) แบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการวิจัย

เครื่องมือฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ตามแนวคิดของกรูก (krug) 5 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดพันธกิจ 2) การจัดการหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

เครื่องมือฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา วุฒิการศึกษาสูงสุด และ วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์ เป็นประเด็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามแนวคิดของกรูก (krug) 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดพันธกิจ 2) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน 3) ด้านการนิเทศการสอน 4) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

9. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามลำดับ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ตามที่กำหนดในกรอบและแนวความคิดในการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว

2) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ซึ่งแบบสอบถามจะแบ่งเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ตามแนวคิดของกรูก (krug) 5 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดพันธกิจ 2) การจัดการหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศการ

เรียนการสอน โดยแบบสอบถามจะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับน้อยที่สุด

3) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

4) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยใช้วิธีหาค่า Index of item objective congruency (IOC) โดยกำหนดคะแนนความคิดเห็น ดังนี้ คัดเลือกข้อคำถาม พบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 ค่าที่ได้อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ และจัดทำเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

5) นำแบบสอบถามที่ได้รับนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขจนมีความสมบูรณ์ และมีความเหมาะสมนำไปทดลองใช้ (Try - Out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนบ้านแก้งวิทยา จำนวน 30 คน

6) นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ .969

7) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

8) สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยนำผลจากข้อคำถามของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ในแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมาสร้างเป็นประเด็นสัมภาษณ์ โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบประเด็นสัมภาษณ์ก่อนไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน

10. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามทางไปรษณีย์และด้วยตนเอง

11. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การคำนวณแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2) วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย ตามแนวคิดของ เบส (John W. Best.1970, p. 190) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับน้อยที่สุด

3) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

12. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item - Objective Congruence)

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha Coefficient)

ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204)

2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ความถี่ (Frequency)

2.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว โดยรวม

n = 192

ด้านที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1	ด้านการกำหนดพันธกิจ	3.60	0.82	มาก	5
2	ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	4.30	0.85	มาก	1
3	ด้านการนิเทศการสอน	4.09	0.96	มาก	2
4	ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	3.88	0.96	มาก	3
5	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	3.73	0.91	มาก	4
รวม		3.92	0.90	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 2 ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.85) รองลงมา คือ ด้านที่ 3 ด้านการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 4.09$, $\sigma = 0.96$) และต่ำสุดคือ ด้านที่ 1 ด้านการกำหนดพันธกิจ ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.82)

ตารางที่ 2 ตารางสรุปประเด็นสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว

ข้อ	ประเด็นสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว	ค่าคะแนน
1	ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรได้ทำหน้าที่อย่างสุดความสามารถ รวมทั้งให้กำลังใจและเป็นแบบอย่างที่ดีตลอดเวลา	3
2	ผู้บริหารควรศึกษาบริบทของโรงเรียน ความต้องการของชุมชน ความรู้ความสามารถของบุคลากร	3
3	ผู้บริหารควรมีการนิเทศแบบตรวจเยี่ยมชั้นเรียน พร้อมให้คำแนะนำ แก่ครู ตั้งแต่การเตรียมเอกสารต่าง ๆ ไปจนถึงการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน	3
4	ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูวัดและประเมินผลนักเรียน ตามระเบียบและข้อกำหนดแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	3
5	ผู้บริหารควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และให้รางวัลเพื่อเป็นกำลังใจแก่บุคลากร	3

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าคะแนนสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ดังนี้

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเหมือนกันทั้ง 3 ท่าน ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรได้ทำหน้าที่อย่างสุดความสามารถ รวมทั้งให้กำลังใจและเป็นแบบอย่างที่ดีตลอดเวลา 2) ผู้บริหารควรศึกษาบริบทของโรงเรียน ความต้องการของชุมชน ความรู้ความสามารถของบุคลากร 3) ผู้บริหารควรมีการนิเทศแบบตรวจเยี่ยมชั้นเรียน พร้อมให้คำแนะนำ แก่ครู ตั้งแต่การเตรียมเอกสารต่าง ๆ ไปจนถึงการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน 4) ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูวัดและประเมินผลนักเรียน ตามระเบียบและข้อกำหนดแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ 5) ผู้บริหารควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และให้รางวัลเพื่อเป็นกำลังใจแก่บุคลากร

สรุปผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว พบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการสอน และต่ำสุดคือ ด้านการกำหนดพันธกิจ

2. แนวทางภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว มีแนวทาง ดังต่อไปนี้ 1) ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรได้ทำหน้าที่อย่างสุดความสามารถ รวมทั้งให้กำลังใจและเป็นแบบอย่างที่ดีตลอดเวลา 2) ผู้บริหารควรศึกษาบริบทของโรงเรียน ความต้องการของชุมชน ความรู้ความสามารถของบุคลากร 3) ผู้บริหารควรมีการนิเทศแบบตรวจเยี่ยมชั้นเรียน พร้อมให้คำแนะนำ แก่ครู ตั้งแต่การเตรียมเอกสารต่าง ๆ ไปจนถึงการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน 4) ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูวัดและประเมินผลนักเรียน ตามระเบียบและข้อกำหนดแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ 5) ผู้บริหารควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และให้รางวัลเพื่อเป็นกำลังใจแก่บุคลากร

อภิปรายผล

จากสรุปผลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว พบว่าผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก มีการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการกระตุ้นให้ครูนำผลการนิเทศมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ครูรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนแก่นักเรียนและผู้ปกครองทราบ และมีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้วอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญญา พลับฉิม (2559, น. 84) วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนาวรรณประภา (2560, น. 90) วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560, น. 79) วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลทิพย์ บุญโพธิ์ (2561, น. 80) วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว มีแนวทาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า แนวทางภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว มีพหุแนวทาง ดังต่อไปนี้ 1) ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรได้ทำหน้าที่อย่างสุดความสามารถ รวมทั้งให้กำลังใจและเป็นแบบอย่างที่ดีตลอดเวลา 2) ผู้บริหารควรศึกษาบริบทของโรงเรียน ความต้องการของชุมชน ความรู้ความสามารถของบุคลากร 3) ผู้บริหารควรมีการนิเทศแบบตรวจเยี่ยมชั้นเรียน พร้อมให้คำแนะนำ แก่ครู ตั้งแต่การเตรียมเอกสารต่าง ๆ ไปจนถึงการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน 4) ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูวัดและประเมินผลนักเรียน ตามระเบียบและข้อกำหนดแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ 5) ผู้บริหารควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และให้รางวัลเพื่อเป็นกำลังใจแก่บุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว มีพหุแนวทาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของธนิดา รตนศักดิ์ดา (2565, น.76) เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายด้านงานวิชาการของสถานศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการบริหารจัดการงานภายในสถานศึกษา 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาครูให้มีความรู้ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และ 4) ผู้บริหาร

สถานศึกษาควรมั่นสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน เพื่อให้บุคลากรทำงานอย่างมีความสุข ส่งผลให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญภา พลัฒิม (2559, น. 85) วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษารายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ การวางแผน การจัดการ และการนิเทศ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560, น. 80) วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และด้านการกำหนดพันธกิจ 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และสอดคล้องกับกมลทิพย์ บุญโพธิ์ (2561, น. 81) วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิตามความคิดเห็นของครู เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้วิจัยได้นำแนวทางภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ที่มีความเห็นตรงกัน มาสังเคราะห์เป็นโครงการเพื่อเสนอนำลงสู่แผนปฏิบัติงานของโรงเรียนในปีต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อให้บุคลากรสามารถพัฒนาตนเองให้เท่าทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน
2. ควรมีการจัดโครงการอบรมการผลิตสื่อและเทคโนโลยี เพื่อให้บุคลากรสามารถผลิตสื่อด้วยตนเอง
3. ควรมีการจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเรื่องผลของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว
3. ควรวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาการนิเทศภายในของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาให้เหมาะสม

รายการอ้างอิง

- กมลทิพย์ บุญโพธิ์. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ชัยภูมิ. หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ ชัยภูมิ.
- ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, มหาวิทยาลัยเกริก.
- ทัศนาวรรณประภา. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. หลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- เพ็ญญา พลับฉิม. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. หลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วีรยุทธ์ ชาตะกาญจน์. (2551). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารศึกษามีอาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2553). ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์ใหม่. กรุงเทพฯ: เอส.พี.เอ็น. การพิมพ์.
- เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักการศึกษาเมืองพัทยา. หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Cronbach, Lee J.(1978). *Essentials of Psychological Testing, 3rded.* New York : Haper & Row Publisher.
- John W. Best. (1970). *Research in Education.* 3rded. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc.
- Likert, Rensis. (1961). *New Patters of Management.* New York : Mc-Geaw Hall Book Compang.